

ΟΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εντι: Ιανός: υφένεται άμα
δε' η πώς δὲ φοβήσται τὴν
τίθεται—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η .

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 31 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 377

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. Δ. "Ολο κ' ἐμπρός.
ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Για 'Ωδεία και για
τ' Ωδεῖο.
ΚΑΠΙΟΣ. Ζήτημα τιμῆς.
ΔΟΥΚΙΑ ΤΑΧΗ ΛΙΑΛΙΟΥ. Γράμματα ἀπὸ τὸ χωρίο
μου (Οἱ Καροτέρδες—Ο Σητιάνες).
ΛΙΛΙΚΑ ΜΠΕΤΣΙΚΑ. Διὸς τετράστιχα.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ή μάννα τοῦ Καμπύση.
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο.ΤΙ ΘΕ
ΔΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

είναι ζήτημα τιμῆς γιὰ τὸ υπουργεῖο του νὰ
καθαριστῇ τὸ ταχύτερο ἀπὸ τὸ ἄγος αὐτό, ρί-
χνοντας στὸν τενεκὲ τῶν σκουπιδιῶν τὸ διά-
ταγμα ἔκεινο τὸ προσωπικό, τὸ χυδαίο, τὸ ἀ-
νελύτερο, τὸ ἀκαλλαΐστητο ἀκόμα ἢ θέλετε;
"Ἄς κανονιστῇ ἐπὶ τέλους πώς ή διάταξῃ ἐ-
κείνη μιλάει μόνο γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ σκολειοῦ,

μέσα στὸ σκολειό, καὶ πᾶς ὅξω ἀπὸ τὸ σκο-
λεῖο κάθε δάσκαλος εἰναι λεύτερος νὰ μιλάῃ
καὶ νὰ γράψῃ ὅπως τοῦ ἀρέσει.

"Ἀπὸ ἕναν Παναγιωτόπουλο τὸ περιμένουμε
σίγουρα αὐτό.

ΚΑΠΙΟΣ

ΖΗΤΗΜΑ ΤΙΜΗΣ

Σπίγμα ἀληθινὸ τῆς τελευταίας ὑπουργίας
τοῦ Στάγ—ποὺ νὰ είναι, τι νὰ κάνῃ, ἀλη-
θεια;—ἀποτελεῖ τὸ περίρρημα ἐκεῖνο Β. Διά-
ταγμα περὶ Ἐποπτικοῦ Συμβούλου ποὺ ἀνά-
μεσα σὲ πολλὰ ἄλλα μιὰ τελευταία διάταξη
του κόβει τὸ κεφάλι μάθα δάσκαλου ὅστις (ἀ-
κοῦστε καὶ φρίζετε) «ἔξωτερικένει ὀπωσδήποτε
τάσιν κατὰ τῆς εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ τὰ
σχολεῖα προσιδιαζούσης!!!!) Ἐλληνικῆς γλώ-
σης» κι ὅξω ἀπὸ τὸ σκολειό, ἐννοεῖται.

Πώς τὸ χώρεσε τὸ μυαλό του τέτοιο ἔξαμ-
βλωμα, δὲν παραξενεύμαστε μεῖς ποὺ ἔσερομε
καλὰ πώς δὲ Υπουργὸς ποὺ ζήτησε λαθροχει-
ρικὰ μιὰ φορὰ νὰ πάψῃ γιὰ πρόστυχους προ-
σωπικοὺς λόγους τὸ Δεσπότη τῆς ἐπαρχίας του
Καβαθᾶ, ζήτησε καὶ μὲ τὴ σκόπιμη αὐτὴ με-
ταρρύθμιση νὰ τοῦ λυθοῦν τὸνομα χέρια του
γιὰ νὰ μπορέσῃ δὲ ἔριψης νὰ ἐνεργήσῃ ἀληθι-
νὲς προγραφές γι' ἀνθρώπους ποὺ ἀληθινὰ τι-
μοῦνε τὸ κλάδο τὸ δασκαλικό.

Γιὰ τὸ διάταγμα αὐτὸ—μνημεῖο στενοκε-
φαλιᾶς—ἔνας ἔκτακτος συνεργάτης μας ἔγραψε
τὶς προάλλες πώς οὕτε τὸ Σύνταγμα μὰ οὕτε
κ' ἡ κοινότερη λογικὴ ἐπιτρέπουν τέτοιους νό-
μους σήμερα στὸν αἰώνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ
τῆς λευτεριᾶς καὶ πώς πρέπει νῦναι κανεὶς
πολὺ ἀνόητος γιὰ νὰ νομίζῃ πώς μὲ τέτοια
βάρβαρα μέσα μπορεῖ νὰ πνίξῃ τὸν ἄγιο σπόρο
τῆς Ἀληθειᾶς.

Καὶ θέλαμε τώρα νὰ ρωτήσουμε τὸν και-
νούριο μας ὑπουργὸ τῆς Παιδείας, τὸν τιμημένο
καὶ φωτισμένο Παναγιωτόπουλο ποὺ τέσσες καὶ
τόσες φορὲς μέσα στὶς ἀγριες θαλασσοφουρτοῦ-
νες τῆς Βουλγῆς ἔλαμψε σὰν ἀστέρι παρθενόρο,
τὶ σκέπτεται; Δὲ νομίζει πώς εἶναι ἀναιχρονι-
σμός, πώς εἶναι ντροπὴ νὰ βρίσκεται ἀκόμα
στὴ ζωὴ ἢ βάρβαρη αὐτὴ διάταξη καὶ πώς

Η ΤΕΧΝΗ ΜΟΥ Κ' ΟΙ ΛΟΘΟΙ ΜΟΥ

(ΑΠΟΣΠΙΑΣΜΑ)

ΓΙΑ ΩΔΕΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ Τ' ΩΔΕΙΟ

Es ist nicht leugnen, dass unsere grossen Meister nicht aus Musikschulen hervorgegangen sind—aber das beweist noch nicht, dass Musikschulen nicht nöthig seien und nicht grossen nutzen der Kunst gebracht haben.—Der Hauptzweck der Musikschule war immer und muss es auch sein den Durchschwitt g u t g e s c h u l t e r Musiker zu vermehren. Die immense Verbeitung der Musikkunst macht also die Musikschule erforderlich, ja uneutbehrliech.

(Anton Rubinstein, die Musik und ihre Meister,

Leipzig, Barthold Seuff, 1892

Μὲ τὸ ἀνθισμα τῆς ὅπερας καὶ τῆς τέχνης τῆς «Καλιφόλας» στὴν Ἰταλία, μᾶς πρωτοπαρουσιάζουνται τὰ κοσερβατόρια μὲ κύριο σκοπό τους τὴν καλλιέργεια καὶ μόρφωση τῆς ὁδικῆς τέχνης!)

Α δὲ γελιέμαι, τὸ δονορά τους (ἀπὸ τὸ conservare=διατηρεῖν) μᾶς θυμίζει πώς στὴν ἀρχὴ εἰ-
τανε, ἀπάνω κάτω, κάπι σὰ μουσικὴ δρφανοθροφεῖται
ἡ παναιόνες. Ο Βάγνερ;) μᾶς δίνει μάλι ἀλλη ἔξη-
γηση: πώς τὸ κοσερβατόριο βγήκε ἀπὸ τὸ conservare, μὲ τὴ οημασία τῆς διατήσης τῆς κλα-
σικῆς ἔθνικῆς παράδοσης στὴν ἔχτελεση.

Δὲν ξέρω ποιό είγαν τὸ σωστό δμως τὸ βέβαιο
εἶναι: πώς ἀφτὸς εἴτανε δ σκοπὸς τῶν Ωδείων τῆς

1) Ἀπὸ τὰ πιὸ περιήμενα σταθῆκαν τῆς Νάπο-
λης καὶ τοῦ Μιλάνου.

2) Bericht über eine in München zu errichtende
Musikschule.

(R. Wagner, Gesamtmelte Schriften und Dic-
tungen, VIII Band).

Ιταλίας ἡ διατήρηση καὶ μετάση τοῦ κλασικοῦ
ὑφους στὴν μετα- ἔχτελεση, πετὴ πώς τὸ μορφώ-
σην τὰ μεγάλα Ιταλικὰ θέατρα καὶ προπάντων τὴ
Σικάλα.

Μὲ ἀλλικανήσια δὲ μεγάλη τραγουδιστέων ικα-
νῶν νὲ ἀποδέουμε τοὺς μεγάλους Ιταλικὸς συν-
θέτες σύμφωνα μὲ τὴν παρέση καὶ τὸ δρός τῆς
Ιταλικῆς σκολῆς καὶ τὸ μουσικὸν αἴστημα τοῦ Ιτα-
λικοῦ λαοῦ.

Ἄπὸ ἀρτὰ ποὺ εἴπαμε, εἶναι φανερὸ πώς γιὰ
νὰ μορφωθοῦνε ἀφτὰ τὰ Ωδεῖα, ἐπρεπε νὰ προ-
πάρξουμε καὶ Ιταλικὴ θένικὴ μουσικὴ καὶ Ιτα-
λικὴ θένικὴ ἔχτελεση. Ενα μουσικοσκολείο μπορεῖ
νὰ προστατέψῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ (σὰν Βόργχη) τὴν
θένικὴ μουσικὴ καὶ ἔχτελεση, δημος νὰ τὶς δημιουρ-
γήσῃ, ἀφτὰ ποτὲ δὲν ἐστάθηκε. Τὴν θένικὴ μου-
σικὴ τὴ δημιουργήσανε καὶ δημιουργήσουν ἀπὸ τὸ
Λαοῦ καὶ τὸ Ραμπί Ισαμε τὸ Γκλίνικα καὶ τὸ Γκρίγ
ο μουσικὲς μεγαλωφυίες καὶ μόνο ἀφτές.

Τὰ ίδια βλέπουμε καὶ στὸ Παρίσι. Τὸ έκει Ω-
δεῖο ἔπαιξε καὶ παῖσει ἀφετὰ σημαντικὸ ρέλο στὴ
μουσικὴ κίνηση, ἀφοῦ δμως ἡ Γαλλικὴ σκολή, εἰχε
ἀνοίξει πιὰ τὰ φτερά τῆς καὶ εἰχε διαπλαστεῖ καὶ
κάποιο θηγανὸ δρός στὴν ἔχτελεση. Κι ἔχι μόνο
τὸ Ωδεῖο τοῦ Παρισιοῦ δὲ δημιουργήσε τὴ Γαλλικὴ
σκολή, μὰ οὕτε καὶ στὸ ζετόλιμά τῆς σπουδαῖο ρέλο
δὲν μπόρεσε νὰ παίξῃ, ἀν καὶ οἱ περσέτεροι Γάλλοι
συνθέτες χρηματίσανε μαθητάδες καὶ καθηγήτες
τοῦ Ωδείου ἀπέδειξη δ Μπερλίες ποὺ ἔπονταις καὶ
θηγητή του τὸν ὑπερσυντηρητικὸ Λεζνέρ καὶ γιὰ
διεφθυντὴ τὸν κλασικὸ Χερουμπίν, ἀναστάτωσε τὴ
Γαλλικὴ θένικὴ μουσική, ἔπιγρεασμένος ἀπὸ τὴ
Γαλλικὴ ρομαντικὴ σκολή, τὸ Σαιξπήρο καὶ τὸ
Γκατίτε, τὸ Μπερτχόδεν καὶ τὸ Βέμπερ, Γάλλος δμως
μὲ δλες ἀφτές τὶς διαφορότροπες ἐπιρροές ποὺ ἔδωκε
καινούριο δρόμο καὶ στὴν παγκόσμια μουσικὴ μὲ
τὴν τολμηρότατη δρχηστρικὴ του τέχνη, ξένη ὡς
τέτε στὴ Γαλλικὴ μουσική.

3) H. Berlioz. Mémoires comprenant les Voyages
en Italie, en Allemagne, en Russie et en Angleterre

Στη Γερμανία τὰ Ὡδεῖα παιζούνε ἀκόρυ πιὸ σήμαντο ρόλο. Οὔτε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους τῆς συνθέτες, τοὺς μεγάλους τῷ μεγάλων, μορφώθηκε σὲ Ὡδεῖο· οἱ περοστέρειοι μάλιστα οὗτε σὲ ἀσκάλους ἔκαστοι θητικά κ' ἐπίμονα φοιτήσανε.

Τὸ Γερμανικὸ θέατρο, βουτηγμένο στὶς γλύκες, μὰ πιὸ συχνὰ στὶς λάσπες τῆς Ἰταλικῆς κι ἀργότερα τῆς Γαλλικῆς ἔπειρας, δὲν μπόρεσε νὰ μορφώσῃ ἔθνικὸ κλασικὸ ὄφος στὴν ἔχτελεση· κ' ἔτοι διέλεπούμε καὶ τὰ Γερμανικὰ Ὡδεῖα νὰ διανεῖσονται ἔνοντας στὴν διδασκαλία, ἀφοῦ ἔθνικὸ ὄφος δὲν εἶχε ἀκόμα δημιουργηθεῖ. Ἀφτὸ διάσταξε ἀπάνω κάτω ἴσαμε τὸ μεγάλο μουσικὸ κίνημα Βάγνερ—Αἰστ—Μπύλοφ ποὺ ἔφερε καὶ τὸ ἔθνικὸ Γερμανικὸ ὄφος στὴν ἔχτελεση...)

Στὰ χρόνια μας ἥδαικα τὰ Γερμανικὰ Ὡδεῖα στέλουνται πολὺ ἀψηλά, πάντα δμως μένουνε καθάρια διδασκαλία ἰδεύματα δίχως καμὰς ἐπίδραση στὴν ἔξτιλη τῆς Γερμανικῆς μουσικῆς.) Ἀφὸ ἀρτὴ τῇ μεριὰ τὰ Γερμανικὰ Ὡδεῖα δὲν ἔχουνε οὔτε καν τὴ σημασία τῶν Ἰταλικῶν Ὡδείων ἢ τοῦ Ὡδείου τοῦ Παρισιοῦ.

"Υστεριες ἀπὸ ἀρτὴ τῇ γοργῇ ματιὰ στὰ ἰστορικὰ τῶν Ὡδείων, πολὺ σωστά, χαραχτηριστικὰ καὶ χρήσιμα γιὰ τὰ κατόπιν ποὺ ἔχουμε νὰ διεπάσουμε, μους φαίνονται τὰ λόγια τοῦ Ρουμπιστάνι ποὺ ἰδρύσε ὁ Ἰδιος τὸ Ὡδεῖο τῆς Πετρούπολης, ἀφοῦ δμως δ Γκλίνικα εἶχε πιὰ δημιουργήσει ἔθνική Ρούσική σκολή· τὰ μεταφράζω :

"Δὲν μποροῦμε ν' ἀρνηθοῦμε, πῶς οἱ μεγάλοι μας δισκάλοις δὲ βγήκανε ἀπὸ μουσικοσκολές—δὲν ἀποδείχνει δμως ἀρτὸς πῶς οἱ μουσικοσκολές δὲν εἶναι ἀναγκαῖες καὶ πῶς δὲ τέρανε μεγάλη ὠφέλεια στὴν Τέχνη.—Ο κύριος σκοπὸς τῆς Μουσικοσκολῆς εἶται πάντα καὶ πρέπει νὰ εἴναι : ἡ ἀρτηση τοῦ μέσου δρου μουσικῶν καλὰ καταρτισμένων. Η γιγαντένια διάδεση τῆς μουσικῆς τέχνης κάνει τὴ Μουσικοσκολή ἀγκαλία, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῦ, ἀναπόφεχτη."

2. Vol. 1870 ἑκατὸν βρίσκει κανεὶς ἀρκετὰ περιεργα γιὰ τὸ περιφύμο τὸ Ὡδεῖο τοῦ Παρισιοῦ.

4) Ός καὶ στὸν δργανικὴ δρκιστρικὴ μουσικὴ ἐπικρατοῦσες μεγάλη ἀρχοντισία κι ὀμέλεια στὴν ἔχτελεση (τὸ Μπετχόδεν ἔχτελοισανε τελειότερα στὸ Παρίσι παρὶ στὴ Βιέννη). Βέβαιον κάνει τὰ περιήματα κονδέρτα τῆς Λειψίας μὲ τὸ Μέντελσον καὶ κάποιες Μουσικογιορτές, μὰ κι ἀρτὲς δίχως πρόγραμμα ἔθνικῆς ἔχτελεσης.

5) Καὶ μὲ τοὺς συνθέτες δὲν τὰ πᾶνε καὶ τόσο καλὰ πάντα. Ο Γκρήγορης κακὸν κακῶς ἀπὸ τὸ Ὡδεῖο τῆς Λειψίας, τὸν Hugo Wolf καὶ τὸ Gustav Mahler τοὺς διώξανε ἀπὸ τὸ Ὡδεῖο τῆς Βιέννης τὸν ὑποφαινόμενο ἀποδάλανε ἀχατηρικὰ μόνο ἀπὸ τὸ τμῆμα τῆς διέθυσης χροῦ ἐπειδὴ κ' ἐτόλμησε νὰ ισχυριστῇ πῶς ὁ καθηγητὴς του δὲν ξέρει τὶ τοῦ γνέται.

B.

«Und wer Kein Vogel ist, soll sich nicht über Abgrüden lagern»
(Nietzsche, Zarathustra II, von den berühmten Weisen)

'Απὸ πρὸν νὰ πάω ἀκόμα νὰ σπουδάσω, τὸ θυμῷμα: δταν εἶταις δ λόγος γιὰ τὸ Ὡδεῖο 'Αθηνῶν πάντα σκεδδὸν καὶ δικαιούγεταις καὶ στὴν Πόλη ἡ τὴ Σμύρνη: δ Νάζος δὲν κάνει τίποτα, δὲν ἀγαπᾷ τὰ 'Ελληνικά, τὸ Ὡδεῖο δὲ δημιουργησα' 'Εθνικὴ μουσική (!) κι διὰ παρόμοια μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ.

Μ' ἀρτὴ τὴν προκατάληψη πρωτοπάτησα στὸ 'Ωδεῖο στὰ 1908: διὰ τὸ διάσημα μου δὲν περιγράφουνται σὲ διέρημα μπροστὰ σ' ἔνα ἀπάνω κάτω ἀριστα καταρτισμένο Μουσικοσκολεῖο ('Ωδεῖο) δχι δέραια στὴν περιποτή τῶν Ὡδείων τῆς Βιέννας ἡ τὴ Λειψίας μου δχι: καὶ πολὺ πιὸ κάτω ἀπὸ ἔνα 'Εδρωπαλίκο δέρτερης τάξης, σὲ λόγου χάρη τὸ Ὡδεῖο τῆς Ζυρίχης. Κατὰ τὴν ταπεινή μου γνώμη, τὸ Ὡδεῖο μας εἶναι ἀπὸ τὰ λιγοστὰ λιγοστὰ ἰδρύματα ποὺ τιμοῦνται τὸν 'Ελληνισμό.

'Αρτὴ τὰ δέραια τὸν διαρρὼ νὰ τὰ δικιολογήσῃς καὶ πάπως πιὸ πλατειὰ σάφτη μου τὴ μελέτη.

Βρέθηκα σεξετάσεις τοῦ 'Ωδείου, δχι πολλές, ἀρκετὲς ὥστε νὰ σκηματίσω κάποια γνώμη δπωδήποτε διασπομένη στὸ πράματα γνώρισα κι ἀρκετὰ τὸ προσωπικὸ τοῦ 'Ωδείου: λοιπὸν σκολὴ ποὺ ἔδιγχε τὴν τέλεια καλλιτέχνια κυρία 'Αθρά Θοδωρόπουλος, τὴ λαμπρή μους τραγουδίστρια δεσποινίδα Σμαράγδα Γεννάδη, τὸ βιολίτζη κ. Χωρχάρα, τὸ φλασιτίστα κ. Πηπαγεωργίου (ἀναφέρω μόνο ἀρτοὺς ποὺ, λίγο πολὺ, τοὺς δικαιουσα) μπορεῖ νὰ καμαρώγῃ καὶ νὰ τοὺς θεωρῇ διπλώματα τιμῆς, ἀφοῦ ἀποδείχνουνται πῶς εἶναι σὲ θέση νὰ βγάζῃ καὶ καταρτισμένους μουσικούς, κατὰ ποὺ λέει ἐΡουμπιστάνι.

Καὶ θαρρεῖτε πῶς δέρκοια δέρσκει κανεὶς καθηγητὲς σὰν τὴν κ. Νίνα Φωκᾶς δὲν κ. Βελούδης;

Βρίσκω πῶς στὴν 'Αθήνα, δσο γιὰ τὴ μουσική, τράσανε στὸ διάσημο ποὺ τοὺς ἀπό τὴν περιορίσμενα τὰ δέραια τὴν δέξιαν, τὴν δέξια ἀπὸ τὴ μή δέξια δμως νὰ ζυγιάζουνται τὴν δέξια, δρτὴ τὴν

6) Τάγαρδ καὶ τὰ ὑπεραγαπᾶ μάλιστα : στὸ συναδίλια Σολωμοῦ ποὺ δργανώσανε τὸ περασμένο καλοκαίρι τὰ Παναθηναϊα, ποὺ μαλλιαρά διπτέζω δὲν εἶναι (τὶ δέτε, κύριε Πόπ: μᾶς ἀνάγκασε μόνο γιὰ τὴ δέξιη Μπαλάντες νά τε εις νάλλαξουμε προγράμματα (ποὺ τὰ Παναθηναϊα συντάξανε, δχι ἔγω). Τὸ Μπαλάντες, λέει, δὲν εἶναι 'Ελληνικό καὶ πρέπει νὰ γράψουμε Ballades ποὺ εἶναι 'Ελληνικός γιὰ τὸ κόδιον.

7) Κοτ. Νομοδ. αρ. 316.

τέχνη δὲν τὴν κατέχουνται ἀκόμα.

"Αν τὴν κατέχανε, θὰ καταλαβαίνων τότες, τὶ σημαίνει γιὰ τὴ μουσική μας δι. κ. Φωκᾶ καὶ πόσο βοηθεῖ καὶ μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὴν 'Ελληνική μας τέχνη δὲν ἀγδονένται τῆς φωνῆς κ' διὰ μουσικῆς τῆς σοφίας.

Γιὰ τοὺς δέραιους καθηγητὲς τοῦ 'Ωδείου δὲ μιλῶ καὶ πολὺ, γιατὶ δὲ μὲ διαφέρουνται καὶ τόσο.

"Αν δι. κ. Βρασσεχόδεν εἶναι πιανίστας πρώτης σειρᾶς, δχι: μόνο γιὰ τὴν 'Ελλάδα μὰ καὶ γιὰ τὸ ἔξωτερον (κι ἀρτὸ τὸ δέρη καλὰ πῶς εἶται) δὲν δι. κ. Μαρσίκις ἀριστας διεφθυντής δρχίστριας, ἀρτὸ τιμῆς βέβαια πολὺ τὸ 'Ωδεῖο κι ώψελει τὴ μουσική κίνηση τῆς 'Αθηνᾶς, δμως τὸν 'Ελληνισμό οὔτε τὸν τιμάει οὔτε τὸν ώψελει.

Δέν εἶναι δέρημα πῶς τὸ δέραινα τοῦ 'Ωδείου 'Αθηνῶν πρέπει νὰ εἶναι, μὰ φορὰ διὸ τοῦ τὸ προσωπικὸ δὲ πατολιέται ἀπὸ 'Ελληνις ποὺ νὰ διδάσκουνται μουσική 'Ελληνική δὲ 'Ελληνική γλώσσα καὶ μ' 'Ελληνική ἔχτελεση' δταν δμως 'Ελληνική μουσική σκολὴ ἀκόμα δὲν ἔχουμε κι οὔτε τὸ κατάλληλο προσωπικὸ ἀπὸ 'Ελληνις διπάρχει, τιμὴ τοῦ 'Ωδείου ποὺ διάλεξε τοὺς καλλίτερους δέραιους.

Πώς κι ἀπὸ τῶρα κάποια πιὸ γενναία προσπάθεια γιὰ 'Ελληνική φορεούμ, τουλάχιστο, τοῦ 'Ωδείου μποροῦνται νὰ γίνη, δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ δργηθῇ τὸν δικαύη τινάς, λόγου χάρη, τὸ Βρουχόλλακκα τοῦ Σούμπερτ σὲ γαλλική μετάφραση, ἔκει ποὺ εἶναι διὸ φορές μεταφρασμένος 'Ελληνικά (ή μὰ τοῦ Ραχαβή, τηνωμένη, κ' δὲ ἀλλη, ξέσχη, τοῦ μακριβής καθηγητῆς Σπαθέρη, δὲ γελέμαι, ἀτύπωτη) δὲν εἶναι δέραια εποικοδομητικὸ γιὰ τὴν 'Ελληνική μορφὴ τοῦ 'Ωδείου 'Αθηνῶν).

"Έχω καὶ τὸν κανονικόδε τοῦ 'Ωδείου μπροστὶ μου).

"Η μελέτη ἀρτὴ δὲ θὰ εἶταις μελέτη, παρὰ διμολόγιο δὲ δὲν διμολόγουσε διμέσως πῶς εἶναι λιγάνι λιγάνι ρεκλαμαδέσμος σὰν κάποιων διωτικῶν, δέραιων, 'Ωδείων τοῦ Βερολίνου.

Τὰ δικαιώματα τοῦ διεφθυντῆ σὰν κάπως διπεριολικά (τιμὴ τοῦ κ. Νάζου ποὺ δὲν τὰ καταχράται, θαρρῷ) τῶν καθηγητῶν κάπως σὰν πολὺ περιορίσμενα τὰ δέραια. (Άρθρ. 21, 23).

"Η Ερεβεία τῶν Κυριών (Άρθρ. 19) μορφεῖται πολὺ . . . νηπιαγωγεῖσι σάρτη δὲ φιλίες δμως τὸ 'Ωδεῖο, δσο τὰ ἐν γένει πλευτοκρατικὰ καὶ πλουτολατρευτικὰ συνήθεια ποὺ κρατοῦνται στὴ Ρωμοσύνη.

8) Γι' ἀρτὰ κι ἀρτὰ καταντῆμε ν' ἀκοῦμε ἀδειαδρα καὶ λιγάκι καὶ στὸν 'Αθήνα καὶ στὸν Πόλην καὶ στὸ Σμύρνην: «Πρ! τὰ 'Ελληνικά δὲν τὸ πάνε μὲ τὴ μουσική». Κατὰ τὴν γνώμην μου τὰ 'Ελληνικά (μὰ τὰ 'Ελληνικά, δχι τὰ θριξ, προΐξ, εὐεθενής καὶ Σα) εἶναι μὰ ἀπὸ τὶς ωραῖς περιοδοὺς μουσικές γλώσσες τοῦ κόδιου.

9) 'Εν 'Αθηναϊς τύπος Δ. ΙΙ. Σακελλαρίου 1904.

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

XI

Βράδη. Στὴν ἀτμόσφαιρα βαραίνει σιωπηλὴ διάγωνία τῆς ἀναχωνῆς. Τὰ παράθυρα κατάλιπεστα, οἱ κουρτίνες βαριές, παντοῦ βλέφαρα νυσταγμένα ποὺ πέφτουν ἀπάνω σὲ μάτια ποὺ διψοῦνται φῶς. 'Η θαυμή προσπάθεια τῆς λάμπας ποὺ τὴ σκλαβώνει τὸ κόκκινο ἀμπαζούρ, μάτια ψάγωντας νὰ λευτερωθεῖ, νὰ φτάσεις τὶς εἰκόνες καὶ νὰ τὶς ξυπνήσεις καὶ μάταια σέρνεταις στὸ πατώμα καὶ θέλεις νὰ φτάσεις καὶ νὰ διώξεις τοὺς ήσκους ποὺ παραμονεύουν στὶς γωνιές.

Θέ μου, πνίγεταις κανεὶς. 'Η Χρυσούλα ξεπλωμένη στὸ δρόσιος δρόσιον της, προσμένουνται τὸ θάμα.

* Η ἀρχὴ στὸν ς. 35

Σὰ νὰ μὴ συβιβάζεται: μὲ τὴν ἀξιοπρέπεια ἐνὸς οὐδαίρου Ὁδείου νὰ γράψῃ ἡ κανονισμός του πώς διδάσκεται ἡ Ἰστορία τῆς Μουσικῆς, ἐνῷ δὲ διδάσκεται, καθὼς ξέρω.

Οἱ μουσικοὶ του ὅροι μεσού κάθουνται ὑπερβολικά στὸ στομάχι (λόγος ἵσια ἵσια γιὰ ν' ἀρέσουνε ὑπερβολικά στὴν «πλειονότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ»)· ἀναφέρω ἔνα δυό, πιασμένους μὲ τὴν ταιμπίδα μερολόγιον=partition, διαμηλαρήματο!(1) (10)=zollföge.

Ἐξω ἀπὸ ἀφτά.διμως, ποὺ κάτω κάτω ἡ «πλειονότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ» μπορεῖ νὰ τὰ θεωρῇ κι ἀληθινὰ διπλώματα τιμῆς τοῦ Ὁδείου, ἔχουμε καὶ πραματικά λάθια στοὺς δρους τοῦ κανονισμοῦ, ποὺ ρίχτουνε κάποιο φῶς ὅχι ἐφάριστο καὶ στὴ διδασκαλία τῆς σύνθεσης προπάντων: δητας λόγου χάρη τὴν Ι.Ν.Τ.Ι.Μ.Ε.Π.Τ.Α.Τ.Ι.Ο.Ν. (σελ. 8) τὴν ἔξηγα «περὶ τῆς φύσεως καὶ ἀκτάσεως τῆς φωνῆς τῶν μουσικῶν ὀργάνων» δείχνει, ἡ πώς δλως διόλου δὲ διδάσκεται στ' Ὁδείο Instrummentation, πενναι ἡ τέχνη τῆς ἐνορχήστρωσης, ἀλλ. «τῆς πλοκῆς καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν μουσικῶν ὀργάνων» σὲ μιὰ σύνθεση γιὰ ὀρχήστρα, παρὰ τὸ πολὺ πολὺ ἡ Instrumenteron-lehre ἡ-kunde ποὺ εἶναι ἡ γνώση τῶν ὀργάνων, μὲ ἄλλα λόγια «περὶ τῆς φύσεως καὶ ἀκτάσεως κτλ.», ἡ πὼς ἡ μεταφραστής δὲν εἰχε ἰδέα μουσικῆς.

Τὸ νὰ μεταφράζεται τὸ Cantus firmus μὲ μελωδία!(1) καὶ τὸ Sonate μὲ τεμάχιο(!!) (σελ. 8 καὶ 40), δείχνει πὼς ἡ μεταφραστής τους νόμικες πὼς ἔχει νὰ κάνῃ μὲ Κινέζους ἢ ὅχι στὴ γλώσσα, σίγουρα στὴ μουσική.

Τὸ νὰ ἔξηγα κανεὶς trompette=σάλπιγξ, trombone=δλκωτὴ σάλπιγξ, tuhā=βαθεία σάλπιγξ(!), σημαίνει πὼς δὲν ἔχει πὼς ἔχω ἀπὸ τὶς φυσικὲς καὶ τὶς σάλπιγγες μὲ πιστώνια ὑπάρχουνε ἡ τουλάχιστο ὑπάρχανε καὶ συρτὲς (δλκωτὲς) σάλπιγγες (sug trompetten), σύτε πὼς δ. Βάγνερ δημιούργησε καὶ Basstrompetten=βιθείες σάλπιγγες, καθὼς καὶ διάφορα εἰδὴ Tuhā (Wagner tubas, μὲ φυσιτήριο κέρους ὅχι τρομπέττας): πὼς θὰ τὰ ποῦμε ἀφτὰ δλᾶ σὲ δίνουμε σ' ἐποὶς ἐργανοτύχη τὴν δινομασία σάλπιγγα; Κι δίλλα τέτοια θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ βρῇ ἀπόρια, δὲν τὸ ἀρνεύει: δμως, καὶ μ' δλα του ἀφτὰ τὰ στρεβλά, ἡ κανονισμὸς ποὺ ἔχουμε μπροστά μας, μᾶς δείχνει πόσο σοθαρά διδάσκουνε στ' Ὁδείο μας, προπάντων τὰ ὀργάνων καὶ ὠδικά: τ' ἀρθρο του γιὰ τὶς ἔξετάσεις (Ἀρθρ. 77, 78), τὸ πραχτικὸ Διδασκαλεῖο του (Ἀρθρ. 10) λαμπρά. Κατέρθωμα νὰ διδάσκουνται μέσα στὴν Ἀθήνα δλα σκεδδύν τὰ «ἔμπνευστά» (ἐγώ θὰ τέλεγα λαλούμενα) ποὺ διδάσκουνται καὶ στὰ μεγαλύτερα Ὁδεία τῆς Ἐλεφάτης. (Ἀρ. 6).

10) Κ' ὑστερα λένε γιὰ τὸ καμένο μου τὸ πρωτοβάρεμα!

φτασε, οὔτε θὰ φτάσει πιά, μὰ δὲ βρίσκουν τίποτα. Τραβιούνται τότε πίσω στὶς πιὸ πλαίσιες, τὶς πιὸ γλυκὶς ἀνάμνησες καὶ τὶς βρίσκουνε νὰ κάθουνται ἥσυχες κι ἀδιάφορες γιὰ τὰ τωριά, μέσα στὶς καλυθούλες τους ποὺ τὶς στεγάζει δικισθεὶς καὶ τ' ἀγιοκλημά καὶ στὴν πόρτα τους πλέκεται ἡ ὀράχνη. Μιλοῦν ἀναμεταξύ τους, ἀσυγκίνητες γιὰ τὰ δυσ φριχτὰ γενήκαν διστερά ἀπόδ.πλκ τους. Πουθενά οἰχτος, πουθενά παραγοριά. Καὶ μέσα της ἀκόμα οἱ χαρὲς ποὺ τόσο τὴν ἀγαπήσουνε στὰ παλιά της τὰ χρόνια δὲν τὴν γνωρίζουν πιὰ καὶ τὴν ἀγνοοῦνται. Κι ὅρμον οἱ ἐπιθυμίες ἀπαρηγόρητες στὸ παρόν, ποὺ εἶναι τώρα, ποὺ ζεῖ, ποὺ κι ἀν θέλει δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀρνηθεῖ τὴν Χρυσούλα.

Καὶ τότε ἀνοίγει σιγά, σιγά, τὰ μάτια της ἡ Χρυσούλα καὶ τὸ βλέπει. Θέ μου! Εἶναι δ. Θένατος, εἶναι δ. Θένατος!

Τὸ χέρι της τὸ διάφανο τρουμαγμένο ἀποτραβήχτηκε καὶ κρύφτηκε κάτω ἀπὸ τὸ πάπλωμα. Ηθελε κάτι νὰ πεῖ, ἀνοιγόκλεισε τὰ χελία της μὰ δὲν μπόρεσε. Ο λαϊμός της πλάνταξε.

— Ἀγάπη μου... Σώπτα, σώπτα... Θὰ γενεῖς καλά καὶ θὰ φύγουμε εύτοις νὰ γυρίσουμε στὴν Πατρίδα. Αγάπη μου...

Εἶδαμε πὼς ὁ πρώτος καὶ κύριος σκοπὸς ἐνὸς Ὁδείου πρέπει νὰ εἶναι ἡ μέρφωση μουσικῶν καὶ καταρτισμένων ἀ συλλογιστεῦμε καὶ πὼς πρὶν ἀπὸ τὸν κ. Νάζο στ' Ὁδείο μας βασίλειος τὸ χάος, κατὰ ποὺ λένε, δλα τὰ φεγάδια ποὺ ἀραδιάσαμε παραπόνου μὲ μεγάλη ἀμεροληψύζα, τολμῶ νὰ τὸ βεβαιώσω, μὰ κι ἀφτηρός-τητα, ξατμίζονται: καὶ μένει μόνο ἡ τίμια καὶ μεγάλη διοργανωτική ἐργασία τοῦ τωριοῦ μας Διεφθυντή.

Εἶναι ἀλήθευτα νὰ κάνῃ τὸ σταθρό του κανεὶς πὼς μιὰ τέτοια δυνητικά παραγνωρίζεται τόσο ἀπὸ τὸ κοινὸ ἵσαμε ποὺ γ' ἀνέχεται τὸν πρώτο τυχόντα νὰ βρέη ἀπὸ τὸ πρωτ' ὅως τὸ βράδι: ἔνα θέρυμα ἀπὸ τὰ λίγα ποὺ τιμοῦνε τὴν Ἑλλάδα.

Γιὰ νὰ είμαστε δμως καὶ δίκαιοι, θαρρῶ, πὼς μονάχα τὸ κοινό μας δὲ φταίει σὰ νὰ φταίη καὶ λίγο λιγό τ' Ὁδείο. Ἐξηγίζει:

Τὸ κοινό μας συνηθισμένο νὰ περιμένῃ τὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας ἀπὸ τὸ «ἰδρύματα» κι ἀπ' δλους, ἔξὸν τὸν ἑαυτό του, θεωρεῖ τ' Ὁδείο μας γιὰ τὴν ἀρχή καὶ τὸ τέλος τῆς μουσικῆς μας, πρᾶμα ἐφαρμόσιστο ἀρκετά καὶ τιμητικὸ γιὰ τὴ διέφυση του ποὺ τὸ δέχεται καὶ προσπαθάσι μάλιστα νὰ δυναμώσῃ τὸ λάθος ἀφτὸ τοῦ κοινοῦ, δίχως νὰ σκεφτῇ πὼς δεχόμενη τὶς τιμές καὶ τὰ ἐνεργητικὰ τῆς κατάστασης ἀφτῆς, δέχεται καὶ τὶς ἐφτύνες καὶ τὰ παθητικά της.

Κ' ἔτσι τὸ κοινό μας δὲν ἔξετάζει τὶ διδασκαλία κι γίνεται στ' Ὁδείο, δὲ βλέπει τὴν ἐργασία ποὺ χρειάστηκε γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ σημεῖο ποὺ ἔφτασε, οὔτε τὴν καλλιέργεια τῆς μουσικῆς τέχνης: ἄλλα ἔκεινο γυρέβει ἀπὸ τὴ μουσικὴ ἀρτή Παντώρα, κατὰ ποὺ φαντάζεται τ' Ὁδείο μας: γυρέβει τὴ δημιουργία «Ἐθνικῆς μουσικῆς»!(1) κι ἐπειδὴ βρίσκουμε σὲ φτώχεια «Ἐθνικῆς δημιουργίας»!(2) ἀφάνταστη κι ἀπεργραφητη,(3) θεωροῦμε ὑπέρτυνος τὴν «ἀρχή καὶ τὸ τέλος τῆς μουσικῆς μας»: τ' Ὁδείο, ἔκει ποὺ ὑπέρτυνος εἶναι πρωτ' ἀπ' δλα δ τρομερὸς σκολαστικοῦ ποὺ σὰ βραχνάς πλακώνει τὸν Ἑλληνισμὸ κι ἡ τρομερὴ μας ἀφίλοτομία, στὰ λόγια ὅχι, στὶς πράξεις δμως, ποὺ μᾶς κάνει ἔτσι ἔχουμε τὸ παραμικρὸ ταλέντο, ἔχηγνώντας τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἐγώ μας, νὰ ποσπαθοῦμε νὰ τὸ διμπορερτοῦμε σὰν μπαχάληδες πουλιώντας τὸ δεῖ τὸ δυνατὸ ἀκριβότερα στὸς ἔνοντας!(4)

11) «Ἐνα Ὅδείο εἶδαμε πὼς οὔτε δημιουργησε οὔτε εἶναι δυνατὸ νὰ δημιουργήσῃς» Ἐθνική μουσική. Κι ἀν ἀκόμα δ κ Νάζος, τὸ δτομο, εἶχε δημιουργησῆ Ἐθνική μουσική, πάλι θὰ τὸ χρωστούσαμε στὸν κ. Νάζο δχι στ' Ὅδείο.

12) «Ἔξω ἀπὸ τὴν πότην ποὺ τὴ στολίζουνε: Σολωμός, Βαλαωρίτης, Παλαμᾶς.

13) «Ἄμα σκεφτῇ μάλιστα κανεὶς τὸν πλοῦτο τοῦ Ἐθνικοῦ μας τραγουδιοῦ καὶ μοτίβου, τῆς Ἐθνικῆς μας Ἰστορίας καὶ παράδοσης!»

14) Βέβαια δ Γκύζης στὸ Μόναχο ἔμεινε «Ἑλληνας ως τὴν τελεφταία του πνοή.

Ἄρτη τὴν παρεξήγηση, τοῦ κοινοῦ ὑφελισμένης οἱ διάφοροι ἐπιτίδειοι καὶ βρίσκουνε καὶ βρίσκουνε τ' Ὁδείο, λέγοντας δ,τι τοὺς κατέβει τὸ κεῖνο τοὺς ἀκούει κάποιος μὲ κάποια ἀδικορία μὰ καὶ πολλές φορὲς μὲ συγκατάσταση σὰ νὰ τοὺς δικαιάνει, ἔκει ποὺ ἀν τ' Ὁδείο περιορίζεται στὸν προορισμό του καὶ στὴν ἀξία του θὰ τοὺς ἔπιανε μὲ τὸ κοντέξυλο.

«Ο Νίτος τὸ λέει: «ὅποιος δὲν είναι πουλί, ἀς μὴ κυπτοπτεῖται σὲ ἀβυσσονος».

Τὸ θέτε καὶ ἀλλιώς; γρῶθι σαντόρ.

Γ'.

— Αν είμαι Χάρος χαλαστής,
είμαι καὶ Χάρος πλάστης.

Βαλαωρίτης

Νὰ γκρεμοῦμε μόνο, δίχως καὶ νὰ χτίζουμε καὶ νὰ παινοῦμε, δίχως νὰ σκεφτούμετε καὶ τὸ καλλίτερο καὶ τελεότερο, ζέσλος δὲ βρίσκειν οὔτε γιὰ τὸν Ἐλληνισμὸ οὔτε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη. Δεῖξημ' ἔδω, δσο μῆτενε βρίστε, τὰ κακά καὶ λίγο λιγό τ' Ὁδείο. Εξηγίζει:

Τὸ γκρεμοῦμε μόνος, καὶ μὲ τὸ δίκαιο του, τὴν Τὴν Οδικὴ τέχνη γιὰ τὸ θεμέλιο λίθο κάθε τεχνικῆς ἔθνους ἔχετεσης. Θέλει: τὰ Ὁδεία κυριολεκτικά Ὁδεία, μὲ κύριο σκοπὸ τὴ διδασκαλία τῆς Ὁδικῆς κι δλα τὰλλα μαθήματα βοηθητικὰ καὶ συμπληρωματικὰ τοῦ κυρίου ἀφτού σκεψοῦ, μὲ μεγάλη προσοχὴ στὴν καθάρια ἀπαγγελία καὶ καλλιέργεια τῆς Ἐθνικῆς γλώσσας.

Ἐμεῖς βέβαια δὲν είμαστε σὲ θέση νὰ τεποθετήσουμε τὴν Ὁδική στὴ θέση ποὺ τὴ θέλει δ. Βάγνερ: δὲ λόγος πὼς μᾶς λείπονται σὶ ἀποκτούμενοι μουσικοδασκάλοι γιὰ τὰ διάφορα ζεργανα ποὺ ὑπάρχουνε τὴν ἐποχὴ τοῦ Βάγνερ στὸ Μόναχο καὶ γιατὶ στὴν Ἀθήνα δέω ἀπὸ τ' Ὁδείο πολὺ δύσκολα τὸ θέρησης.

Μποροῦμε δμως, καὶ πρέπει, ν' ἀπαιτήσουμε διδασκαλία τῆς Ὁδικῆς νάχη βρίση της τὴν Ἑλληνική γλώσσα.

Στὸ πιάνο δ στὸ βιολί είναι μόνο ζήτημα τ' Εθνικῆς φιλοτιμίας δὲν διαθήτης παῖζει μάλιστα

15) Bericht über eine in München zu errichtende Musikschule.

Κι ἀναστέναξε. «Εἴσκυψε δ. Ορέστης καὶ τὴς χάδεψε τὰ μακλιά κι ἐπειτα τὴς πῆσε καὶ τὴς ἐσφιγγε τὸ χέρι ἀπαλά, ἀπαλά, λές καὶ φοβότανε

Κοντά σ' άκρια θά ηθελα πραματική και σοδαρή διδασκαλία της Ιστορίας της Μουσικής σ' 'Ελληνική γλώσσα και μὲ ίδιαιτερη προσοχή έχι μόνο της άρχαλας 'Ελληνικής μουσικής, μὰ καὶ της έξειλικής της στὴ Βυζαντινὴ μουσικὴ (συγκριτικὴ μελέτη της έκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς μὲ τὸ Γρηγοριανὸ χορικὸ ἀσμα, συγκριτικὴ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς γραφῆς μὲ τῇ νειμιτικὴ γραφὴ τοῦ Μεσαίωνα).—'Απὸ τὸ 'Ακριτικὸ ἔπος ίσαμε τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Κρητικὸ θέατρο καὶ Κρητικὴ μουσικὴ. Τὸ δημοτικὸ τραγούδι στὸν καιρὸ τῆς σκλαβιᾶς.—Σολωμός καὶ Μάντζαρος, Καρέρης, Εύντας, Κόκκος καὶ τὸ Κωμειδύλλιο, Λαζαρίγκας καὶ ή διπερα στὴν 'Ελλάδα.

Προσοχή στὰ ιστορικά της ίδρυσης κ' ἔξελιξης τῆς νέας έθνικής μεσοικής, Νορβέγικης, Ρουσικής, Βοέμικης, Ουγγαρέζικης.

"Ελληνες συνθέτες πού δὲ ζούγε πιά, ἔχουμε λίγους μάλιστας ἔχουμε δπωσδήποτε· μιάκαιριτική μελέτη καὶ ἔρεβοντα τῶν ἔργων τους βρίσκω πού θὰ ὀφελοῦσε στημαντικὰ τὴν ἐθνική μας μουσικὴ καὶ θὰ πορπατοῦσε, ἢν δχι μὲ τὸ διδαχτικό, σίγουρα μὲ τὸν ἐθνικὸ σκοπὸ τοῦ Ωδείου. Αν εἰ Γερμανοί ώς καὶ τὸν ἴδιο τὸ Μεγάλο Μπάχ τελμούνε κάποτες (μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐξέλαθεις) ἐκεὶ πού είνα: ἀνάγκη νὰ παρουσιάζουνε κάπως μεταρρυθμισμένα σύφωνα μὲ τὶς νεώτερες τεχνικὲς ἀπαλήσεις, θαρρῶ πού θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ καὶ μᾶς τὰ καλλίτερα ἔργα ἀπὸ τοὺς παλιούς μας συνθέτες νὰ τὰ παρουσιάσουμε δισ τὸ δυνατὸ τελειότερα ἔχετελεσμένα, μεταρρυθμιζοντάς τα ἐκεὶ πού ἐνδεχόμενο ή τεχνικῆς τους νὰ μᾶς φανῇ ὑπὲρ τὸ δέος φτωχούς.

Μιὰ τουλάχιστο δημόσια συναθέλια τὸ χρόνο μὲ
ἀποκλειστικὸ πρόγραμμα τοὺς παλιούς μας συνθέ-
τες (Μάντζαρο, Καρέρη, Εύντα) κι ἔλλη, μὲν μ' ἀπο-
κλειστικὰ τοὺς νεώτερους γιὰ ἐργήστρα, χερδὸν
σόλα?;) θὰ ὠφελοῦσε σημαντικὰ καὶ τοὺς μαθητές
τοῦ Ωδείου καὶ τὴν ἔθνική μας μουσικὴν ἐν γένει.

Συναθλίες μ' ἔκτελέση «δημιωδῶν φομάτων κ' ἐκκληγίαστικῶν μελῶν»²⁰) γίνονται καὶ τώρα: Εἶναι ἔχουμε παρὰ νῦν ἐφικηθόσιμε γά καὶ ξακολουθήσουνε δισ τὸ δυγατὸ τελείτερες καὶ καλλιτεχνικότερες.

στρατιώτης Ελληνικά δργανα νὰ δειξῃ πώς μπορούμε ν' αντικαταστήσουμε τη γαντοδίνα και τις κιθάρες, δργανα διωδιόλους ξένα στη μαυδική του Ελληνικού λαοῦ. Κάτι τέτοιο κυατάζεινε κ' οι Ροζσοί μὲ τις Μπαλαλάδικες τους καθώς κ' οι Ούγγαροίζον.

25) Μιὰ τέτοια γενναῖα πρεσπάθεια ἔχουμε νὰ σημειώσουμε τοῦ κ. Βελούδην ποὺ ἔδωκε πέρσι στ' Ὁδεῖο μιὰ ραβυτικὴ βραβεία πιάνου μὲ αποκλειστικά Ἑλληνικά πρόγραμμα.

26) Γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σκολὴν τοῦ Ὀδείου γγώμην καμιὰ δὲν ἔκφέρω, εἰδικὸς δὲν εἶμαι, ἀν καὶ θαρρῶ πώς μὲ τὸ σκολαστικοῦ ποὺ μῆς δέγνει τιμῆ πάλι τ' Ὀδεῖο. Γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν μιλῶ, γε νικά, σ' ἀλλο μέρες τῆς «Τέχνης μους κ' εἰ πόθιοι μου».

"Ηρωας κλασει, ξαπλωμένος στὸ ἀκρογιάλι. Μίσα του σπαράζει ἡ λαχτάρα τοῦ σκοτωμένου φίλου καὶ θέλει ἀντρειὰ κι ἀγνώστησην νὰ γίνει ἡ λαχτάρα καὶ νὰ σπάσει τὰ μπεντένια. Ο θυρός ξεχειλίζει ἀπὸ τὴν καρδιὰ του, σὰν πυρκαγιᾶς καπνός, καὶ σκεπάζει τὴ σκέψη του καὶ θαυμπώνει τὰ μάτια καὶ ξεχύνεται στὸν ἀέρα, πιάνει τὸ ἀκρογιάλι, τὴ θάλασσα, τὰ τζαντήρια, δρυμὸς στὴν Πολιτεία καὶ τὴν σφίγγης καὶ θέλει νὰ τὴν πνίξει, σύφυγη. Επιλωμένος στὴν ἀμμουδιὰ ἔχουε τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ κλαίεις μέσα ἀπὸ τὰ τζαντήρια τους; γιατὶ πέθαινε τόσο ὅμορφος καὶ νέος. Κι ἔχουε τὰ δυὸ ἀγαπημένα του ἀλογα νὰ χιλιμιτροῦν μὲ τὰ μαλλιά πειρμένα ὡς τὰ πόδια καὶ νὰ σιγομιλοῦν καὶ νὰ κλαίνε τὸν Ἀφέντη. Κι ἔχουε τὴ θάλασσα μπροστά του νὰ στενάζει καὶ νὰ δέρνεται, σὰ νάτανε μάννα καὶ τὸν μυρολογότανε. Τ' ἀστρα βλοένα σβήνανε, σβήνανε κ' οἱ φωτιές οἱ ἀναμένες στὰ στρατόπεδα. Κι ἀπάνω στὰ μπεντένια τῆς Τροίας θεάρατη ἥρθε τότε καὶ στάθηκε μὲ τὴν ἀσπίδα της τὴ μπρούτζινη καὶ τόνε κύταζε μὲ τὰ μάτια της τ' ἀτσαλένια κι ἀνήλεα, ἡ Μοίρα. 'Ο 'Ηρωας ὡς νὰ τὴ δεῖ σηκώθηκε δρόσος. Καὶ πῆγε νὰ τὴ βρεῖ. Καὶ νά! ω! πῶς χρυσοπεριχύθηκε δλη ἡ ἀμμουδιὰ καὶ κοκκίνιτε

Θαρρῷ πώς δὲ θὰ βλάψταις καὶ διαλέξεις ἡ
ἔχταχτα μαθήματα γιὰ μουσικὰ ζητήματα ἢ συγ-
γενικὰ μὲ τὴν μουσικήν. [Αἰσθητικὴ τῆς μουσικῆς—
ἀπὸ τὰ ίστορικὰ τοῦ πιάνου—Τὸ βιολί—Μπάχ καὶ
Χέντελ—ἡ ἐποχὴ τοῦ Μπετγκόβεν—ἡ ἐποχὴ τοῦ
Βάγνερ—Βάγνερ καὶ Νίτσε, τὰ μουσικὰ δράμα κ' ἡ
ἀρχαία τραγῳδία—Ἡ Ἑλληνικὴ ποίηση κ' ἡ μου-
σική—Τὸ δημοτικὸ τραγούδι—Ἡ ἐποχὴ τοῦ Σο-
λωμοῦ—Ἡ ἐποχὴ τοῦ Παλαμᾶ—Τὸ τραγούδι τοῦ
Πάλλη καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι—κτλ.].

Τελειώνοντας καὶ μιὰν ἔφη: Τ' Ὡδεῖο μας νὰ πάψῃ τὴν κηδεμονία του στὶς συναθλίες ποὺ δίνουνται στὴν Αἴθουσά του καὶ νὰ κηρύξῃ τὴν Αἴθουσά του δημόσια (νυκτιάζοντάς τη σ' ὅποιον καλλιτέχνη τῇ ζητήσῃ) ξπως είναι σ' ἔλα τὰ Ὡδεῖα τοῦ κόσμου. Στὴν Ἀθήνα μάλιστα ποὺ ἀλλη Αἴθουσα μὲ καλὰ πιάνα δὲν ὑπάρχει, ἔχει καὶ καθῆκον τὸ Ὡδεῖο νὰ τὸ κάνῃ. Μὰ θὰ μοῦ πήγε, μῆπως καὶ τώρα τὸ Ὡδεῖο δὲν τῇ δίνει τὴν Αἴθουσά του σ' ἔποιον τῇ ζητήσῃ; Μάλιστα—έμένα τοῦ ιδίου δυὸς αρρεὶς εἶνε τὴν καλοσύνη γὰ τὴν πασα-

ιαίσιο ορθό φορές εγχει την καλεσούντη να την παραχωρήσῃ — τή δίνει θμώς «δωρεάν — ποὺ σημαίνει πώς έχει: Έλα τὰ δικαιώματα καὶ νὰ τὴν ἀργυθῇ η νὰ τῇ δώνῃ «ὑπὸ» τὸν ἔνα η τὸν ἄλλο δρό. "Ετοι ποὺ καταντάει τ' Ὁδεῖο νὰ θεωρῇ τὶς συναδλίες ποὺ δίνουνεις οἱ ξένοι καλλιτέχνες στὴν Αἴθουσά του γιὰ δικές του καὶ νὰ τὶς ἀναγράφῃ στὶς «λεπτομερεῖς ἐκθέσεις» του σὰ νάτανε δὲ Λαμπρινός, δὲ Godousky η ἐ Fioritzel von Reuter μαθητάδες τεῦ Ὅδειου Ἀθηνῶν: ?), Γι' ἀφτὸ ἀκοῦμε καὶ τὸ ἀκόλουθο νέστιμο: δὲ τάδε δὲῖνα μουσικὸς οὔτε τὸ πόδι του νὰ μὴ θέλῃ νὰ πατήσῃ στὴν Αἴ-

θουσα τοῦ Ὄδειου σὰν πηγαίνοντας ν' ἀκούσῃ τὸ Γκοντέφτερη νὰ πάγαινε νὰ κάνῃ ἐπίσκεψη στὸ σπίτι τοῦ κ. Νάζου. Βέβαια πολὺ ἔνεργετικὸ τὸ χάρισμα τῆς Αἴθουσας τοῦ Ὄδειου μὴ πρέπει κοντά σ' ἄφτο καὶ κάθε καλλιτέχνης νᾶχη καὶ τὸ δικαίωμα νὰ νοικιάσῃ τὴν Αἴθουσα δίχως νὰ σκοτιστῇ μὲ τὸ τι ἀσέσουει καὶ τι δὲν ἀρέσει στὴ διέ-

τηγ με το η μρεσει και τι τεν μρεσει τηγ οτε-
φθυσή του.

Αφτά τὰ λέω γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ καὶ γιὰ τὴ
λεφτερὶὰ τῆς μουσικῆς μας δράσης. Γιὰ νὰ μήν
παρασηγγθώ πώς ἀφτά τὰ γυρένω «γιὰ τὰ καλὰ
καὶ συμφέροντα» νάρθω δηλ. μεθάδριο στὴν 'Α-
θήνα καὶ νὰ σκαρψώνω προγράμματα στὴ δημο-
τική, δηλώνω πώς σκοπὸ δὲν τέχω. (Δὲνώκω συνα-
θλία στὴν 'Αθήνα).

Σὲ τόπο ποὺ ἐλεφτερία δὲ θὰ πῆ εἰ λίγοι νὰ
ζέβουνται τῇ γνώμῃ τῶν πολλῶν κ' οἱ πολλοὶ τῶν
• 27) Σὲ καμιὰ ἔκθεση κανενὸς 'Ωδείου δὲν τ' ἀ-
πάντησα ἀφτὸ τὸ πρόμα' στις σύλλεξ. τοῦ 'Ωδείου
τῆς Βιέννας δίνονται ἀμέτρητα κονδέρτα τὸ χυρόν,
στὴν ἔκθεση του δμως δὲν ἀναγράφουνται παρὰ
μόνο τὰ κονδέρτα ποὺ δίνει μὲ τούς μαθήτες του'
μὲ τ' ἀλλὰ δὲν ἔχει νὰ πάρῃ καὶ να δώκῃ
• 'Ωδείο τίτλος.

ἢ Ἀνατολὴ καὶ πετάχτηκε μέσ' ἀπὸ τὰ κύρατα
ἔνας θεὸς; ἄγριος νιολουσμένος καὶ αἰματοπότης.

('Η καρδιὴ τῆς Χρυσούλας σπαρτάρισε ἀπὸ τὸν τρόμο).

Τὰ κέματα εἰχονε γεμίσει τὸν οὐρανό, εἰχανε
χυθεῖ στὶς μπρούτινες ἀσπίδες καὶ στὶς περικεφ-
λαίες τῶν Ἀχαιῶν καὶ τὰ σπαθιά τους ἀνάψανε
καὶ κινηθήκανε στὴν ζώην τους ἔσαγριεμένη. Κι ἀπὸ
τὰ νύχια ως τὴν κορφὴν ἀστράψανε ἀπὸ τὸ θυμὸ τὰ
ὅπλα τοῦ Ἡρωα, ως τοὺς ἄγγεις τὸ μάτι τοῦ
Θεοῦ.

Μιὰ βουή μυρολογήτρα ξέσπασε τότε ἀπάνω σ' δηλ τὴν ἀκρογύλια—βγαλμένη ἀπὸ τὰ πολυπικραμένα υπτρικὰ σπλάχνα τῆς Θάλασσας : «Παιδί μου ! Παιδί μου ! Δυπήσου τὰ νιάτα σου, λυπήσου τὴν ὄμορφιά σου ! Μήν προχωρεῖς ἔτσι περήφανα καὶ μήν τὰ βάζεις μὲ τὴ Μοῖρα ! Εἶναι ἀθάνατη αὐτὴ κ' εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀπὸ σένα καὶ θὰ σὲ πιάσει ἀπὸ τὰ ξυνθὰ μυκλλιά σου καὶ θὰ σὲ σύρει στὸν "Ἄδη. Έκεὶ θὰ κάθεσαι μερονυχτίς στὴν ἁκρη τοῦ "Αχέροντα μὲ τὸ κεφάλι μέσα στὰ γόνατα καὶ θὰ κλαίς θυμούμενος τὸν κόσμο τὸν ἀπάνω. Καλύτερη σκλάβος, κιοτής κι ἀτιμασμένος, νὰ σέρνεσαι καὶ νὰ χαιρέσεις τὸ φῶς τοῦ ἥλιου περὰρ 'Αφέντης νάσσαι

δλίγων, παρὰ θὰ πῃ βουνάμαρτα τὰ δὲ συγκανάς μὲ τοὺς πολλούς, δὲ λογαριάζων νὰ χαλνῷ τὰ κέφια μου κάθε τόσο ποὺ κατεβαίνω στὴν Ἀθήνα, ἀφοῦ εἶδα πώς στὴ μουσική μας ἔχουμε τόση δουλειά, ποὺ γιὰ τὴν ὥρα μποροῦμε καὶ νὰ μὴν ἀνακατέψουμε τὴ γλωσσικὴ διαμάχη⁸).

5

Σ' ἔνα κριτικώτατο, όν καὶ ἵσως λίγο πολὺ πολεμικό, ἀρθρο τοῦ κ. Συναδίνου στὸ Νουμάχ²⁹ | βλέπω πώς καὶ τῇ Γερμανικῇ μουσικῇ βάλλεται μπροστά ὅτι καλοθελητάδες τοῦ "Ωδείου" δ. κ. Συναδίνος ἀπάντητε τόσο δραστικὰ κ' ἐπιτυχημένα ἀπάνω σ' ἀρτὸ τὸ ζήτημα ποὺ δὲν είναι ἀνάγκη, νὰ ἐπανέρθῃ κανείς σημειόνω μόνο πώς δυσ αὐτρά τὰ θεωρητικὰ καὶ τὰ δργανικὰ κ' οἱ ἴδιαι. Ιταλοί δὲν κάνουνε ξέλλο περά νὰ διδάσκουνται Γερμανική μουσική. Τὰ ζήτημα τῆς Γερμανικῆς μουσικῆς τὸ ἔξετάζω σ' ἀλλο κεφάλαιο τῆς «Τέχνη μου κ' οἱ πόθοι μου». ἐδῶ περιορίζομαι σ' ἀρτά.

Γιὰ κάτι ἀλλο μόνο θὺ ἐκφράσω τὴν ἀπερία
μου : "Ακούσα πώς δ. κ. Σαμάρας ἔκανε λέει ἀνα-
φορὰ γιὰ ὑπόθεσες τοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν, ποὺ πάει
νὰ πῆ γιὰ ὑπόθεσες τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς." Αν
είναι ἀλήθεια, δὲ βλέπω τὸ λόγο γιατὶ ὁ Α ἢ δ.
Β. μουσικὸς τῆς Ἐερώπης νὰ μὴ μᾶς πῆ κι ἀπέδει
τὴ γνώμη του, ἀφοῦ γιὰ τὴν Ἑλλάδα δ. κ. Σαμάρας
δὲ σημαίνει οὕτε δ' ἐ Ρεῦσσος Glazounow
ἢ δ. Δανὸς Carl Nieslen λόγου χάρη, ποὺ δ. πεω-
τος ἔγραψε δυὸ εἰσαγωγὴς πάνου σὲ δημοτικά μας
τραγούδια κι δ. δέχτερος ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὸν Ἀτ-
τικὸ ἥλιο ἔγραψε τὴν Helios ouverture του—
τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ "Ηλίου.

Ἐξω ἀπὸ ἀφτά εἰμαι βέβαιος πώς ἐκ. Σαμάριας, ἀπὸ κάποιων κακιὰ εἰσήγηση παρεχουμένος καὶ κάπως δίχως νὰ τὸ πολυτυλλογιστῆν, θάκνει διπλανε. Αὐτοεργάτανε λιγότι, θάξειεπε πώς καλνᾶ δίχως νὰ μπορῇ καὶ νὰ πλάσῃ. Γιατί ποιόν ἔχουμε ἀξιος νὰ διαδεχτῇ τὸν κ. Νάξος; κανένα· ίιως τὸν ίδιο κ. Σαμάρια, θὰ μοι πήγε. Μὰ ἐγώ θαρρῶ πώς ἂν δικαίωση σημειώσειεπε τονε φαντάζονται στὴν ‘Ελλάδα,

28) Ή διλωση ἀφτή μόνο για τιν περίπτωση ποι τ' Ωδεῖο κηρύξῃ τιν εἰδοντά του δημόσια και δώκω στη σῆλα του κονσέρτο. Μ' ἀφτά δὲ θέλω να πῶ πώς οι περούθηδες μου διλάξανε, έστωντας και κατὰ κεραία, ούτε πώς θὰ μεταχειριστῶ διλη γλώσσα στὴ δημιουργικὴ μου ἐργασία ὅξι ἀπὸ τὴ ζωντανὴ τὴ μυτερικὴ μας γλώσσα.

29) Ἀρ. 367.—Τὸ δικθό δῆτα εἶναι ἀπὸ τὰ λιγοστά πού διάβασα να ἔχουνε σωστὴν ἀντίληψη τῆς παγκόσμιας γουσικῆς τέχνης καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Ὡδείου· δὲν τούτῳ νὰ τὸ παινέσω ὥπως τοῦ ἀξίζει, αλλὰ τὰ υπερθρόνικά καλά ποὺ λέει γιὰ τὸ μικρὸ μου θέγγο. “Οσο γιὰ τὴν πολεμικὴ του, σὰ νὰ τὸ βλέπῃ πολὺ ρόδινα ἀπὸ τὴν μιὰ μερία καὶ τολμῶ συντελεῖν ἀπὸ τὴν ξῆλην.”

καὶ Βασ.λιές κάτω στὸν ἀρχῆν καὶ μαυρισμένην
“Ἄδη .. Παιδί μου ! Παιδί μου ! μὴν πᾶς στὸν πό-
λεμο ! »

Κι δή "Ηέωας ὄρθες λαμποκοποῦσε δῆλος ἀπὸ τὴν μάνητκ κι ἀπὸ τὴν θλίψη καὶ κύταξε κατάσκατκ τὴν Μοῖρα του ποὺ δρθωνόταγε σὰν ἔγαλμικ μπρούτζινο ἀπάνω στὰ μπεντένια. Καὶ προχωρούσανε κ' εἰ δυσὶ ἀλύγιστοι καὶ περήφρανοι καὶ σιμώνκνε δλοένα.

Πιὸ σιγαλινὰ τώρα ἄρχισε ή θάλασσα ἡ παρηγορήτρια νὰ μιλεῖ καὶ νὰ δέσποινται, κ' ὑστερη νὰ σεβήνει παθητικὰ καὶ ν' ἀποσέρνεται κ' ὑστερη νὰ ξανάρχεται καὶ νὰ παρακαλεῖ, γλυκολαλούσα κ' ὑπομονετικιά—σὰ Μάννα :

«Παιδί μου, πές μου ώς πότε πιά μὲ στεναγμὸ
καὶ κλάμα
Θὰ τρώς τὰ σπλάχνα σου, χωρὶς μήτε φωμὲ ν' ἀγγίεις
Μήτε γυναῖκα; Μὰ καλὸ καὶ σ' ἀγκαλιὰ γυναῖκας
Νὰ γύρεις, τὶ πολλὴ ζωὴ δὲν ἔχεις πιά, μόν' τώρα
Σοῦ στέκεις διπλα ὁ Θάνατος κ' ἡ ἀπονή σου Μοῖρα».

Χαμογέλασε ή νιότη του ήδη χάπιώνω στὰ μεριά του. Ἀπὸ τὴ σκηνὴν του μέσα ἔνα κλάψιμο γυναικίς ἀκούστηκε. Κάρφωσε τὸ δόρυ βαθιὰ μέσα

ποτές δὲ θὰ δεχτῇ νὰ κατεβῇ γιὰ πάντα στὴν Ἀθήνα, ἀφίνοντας ἔτσι τὸ λαχυρόδ μέλλον ποὺ θὰ δημούργησε τόσα χρέωνα στὰ ξένα.

Θὰ μου πήγε πώς μπορεῖ νὰ τὸ κάνῃ ἀπὸ πατριωτισμό. Ναι, μὰ γιὰ νὰ πιστέψουμε στὸν πατριωτισμό του ἀρτό, ἐπερπετε νὰ μᾶς τὸ ἔχῃ δεῖξῃ σὲ κανένα τὸν μεγάλο καὶ σοβαρὸ ἔργο σ' Ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ μ' Ἑλληνικὴ χωματιά τὴν στιγμὴ ποὺ τὸν πατριωτισμό του τοὺς βρέσκει μόνο μὲ τὴ θέση διεφθυντὴ τοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν, θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ πιστέσουμε πώς κατεβαίνει στὴν Ἑλλάδα μόνο καὶ μόνο ἐπειδής ἡ παγκόσμια μουσικὴ του θέση δὲν εἶναι καὶ τόσο φέδοντι, δισ τὴ φανταζόμαστε.

* *

Ἡ φωνὴ μου μικρὴ καὶ ἀσήμαντη,—τὸ ἔέρω. Ἀπὸ τὴν χιονισμένη καὶ τραχειά μου ξενιτὰ παρακολουθοῦσα σιωπῆλα τὴν φουρτούνα ποὺ λυσσομανάει στὴν πατρίδα μου μὲ χτυπόκαρδο καὶ σπαραγμὸ φυχῆς—χρέος ἔλων ὅσαι δὲν μποροῦνε νὰ ὠφελήσουνε, νὰ σωταίνουν καὶ νὰ περιμένονε.

Ἄξανα καὶ γιὰ τὴν τέχνη μου δὲ λόγος. Σ' ἀρτὸ τὸ ζῆτημα δὲ μου εἴταινε συχωρεμένο νὰ σωπάω, χρέος εἶχα καὶ κατίηκο νὰ μιλήσω. "Οσα εἴπα μπορεῖ καὶ λαχίσμένα νὰ εἶναι, δὲν τὸ συζητῶ. Εἶναι ὅμως, πρέπει νὰ τὸ τονίσω, ἡ εἰλικρινέστατη πεποίθησή μου, βγαλμένη ἀπὸ ἀπροσωπόληγη ἔχτιμηση τῶν πρεμιάτων καὶ βασισμένη στὶς μικρές μου μά, τολμῶ νὰ πῶ, καλοσυνείδητες μουσικὲς γνῶσες.

"Εδειξα ἔδω καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ σημερινοῦ μας Ὡδείου" μπορεῖ καὶ στὰ καλὰ καὶ στὰ κακὰ νὰ λαζέσουμε ἔτσι ἀπὸ μακριὰ ποὺ βλέπω τὰ πράματα. "Εδειξα καὶ πῶς διειρέσομαι τὴν ἔξελιξη τοῦ Ὡδείου, ἔξελιξη ἀληθινὰ Ἐθνική, ἄξια τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Μπορεῖ πολλὰ ἀπὸ ἀρτὰ ποὺ γυρέων νὰ εἶναι: δυσκολοκατέρθωτα καὶ πελύμορχα εἶναι ὅμως ἀληθιγύα Ἐθνικά καὶ Ἑλληνικά ἀρτὰ ἔλπιστα δὲ θὰ μου τὸ ἀρνηθῆ κανεῖς.

Γιὰ τὸν τονισμὸ τοῦ Ἐθνισμοῦ μας καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ μας νέδρου λαχταροῦμε καὶ πατεῖσούμε ἐλοι ἐμεῖς ποὺ τὸ "Ἐθνικὸς διειδιστικὸς μᾶς ἀποκαλεῖται μαλλιαροῦς—τίτλος τιμῆς γιὰ μᾶς, ποὺ ἀν δὲ Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος γεννήθηκε, καθὼς ἐλπίζω καὶ ἔφενται, ἀπὸ τὴ Διονυσιακὴ ἔρμη τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς γι' ἀφτοσυντήρηση καὶ ἀναγέννηση, θὰ φιλοδοξοῦσε μιὰ μέρα νὰ τὸν ἀποχτῆσῃ κι ἀρτός.

"Ἀρτὰ εἶχα νὰ πῶ δὲ ἔχων ὑτα ἀκούειν, ἀκούέτω.

Χάροκφο, Χριστούγεννα τοῦ 1909.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

στὴ γῆς, ἀπίθωσε χάμω τὴ φοβερὴ περικεφλαία, γιὰ νὰ μὴν τρομάξει ἡ Πολυαγαπημένη, καὶ φώ νακες γλυκινούτας τὴ βαρεία, ἀντρίστικη φωνὴ του:

— Βριστήδα! Βριστήδα!

"Ἔστρωσε χάμω τὴ λιονταρήσικ προβία πούχε ρηγμένη στοὺς ὄμους, μαλακιά, μαλακιά, σὰν κρεβάτι νυφικό. Μιὰ ἐπιθυμίκ γλυκόδωσε τὴ μέσην του, σὰ μπράτσα γυναικας, τὰ στήθια του λιγούμητανε καὶ ἡ Μοίρα στάθηκε κι αὐτή Στάθηκε μιὰ στιγμή, ὡς ν' ἀπογλεντήσει σήμερα τὴ μάστη του δὲ Ειανθὸς λιθεντης, είχε πάντα δέσι καὶ δέσι μᾶς του νὰ παλέψει. Καλύτερα ἔτσι. "Τοτερά ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς Γυναικας πιὸ εὔκολα θὰ δινότανε τὸ ξανθὸ κεφάλι του στὰ χέρια τῆς Μοίρας.

— Βριστήδα! Βριστήδα!..

—

Γίνηκε κατάλωμη ἡ Χρυσούλα καὶ γλύστρησε κατώ ἀπὸ τὴν κουβέρτα τὸ σωματάκι της καὶ μεσάνοιξε τὰ μάτια. Τὸ τραγούδι ἀπλωνότανε ἀκόμα γύρω της, σὰ θάλασσα καὶ τὴν ἀναβαστοῦσε ἀργοκυλώντας τη σὰ βαρκούλα χωρὶς κουπιά, χωρὶς τιμόνι. Μιὰ ἡρεμία γύρω της. Μιὰ γαλήνη θαμα-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ερήνη δρ. 10

Γιὰ τὸ Εξωτερικὸ δρ. 12 1/2

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τομηνούσε(3 δρ. τηγ. τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής δὲ στείλει μπροστά τὴ συντρομή του.

20 Ιερεπά τὸ φύλλο λεφτά 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νούμα πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Όμονοια 'Εθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομού ('Ακαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς τὸν Σιδερόδρομον ('Ομονοία), στὸ κιόσκι Γιαννοπούλου (Καυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα 'Εστίας" Γ. Κολάφου καὶ Σακέτου (ἀντίκριν στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Ηρακτορεῖα τῶν Εθνικερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουσῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὶς ψυχὲς καὶ δῆμο τὰ χτίσια—Μάτια διπλωμάτη—"Η μπαλταδιά" — "Ο πάτερ Ἀμβρόσιος—"Αμνηστεία καὶ σαλατοποίηση.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ τῆς Παιδείας ἐπιθεώρησε τὰ σκολεῖα τῆς Ἀθήνας καὶ τὰ βρήκε σὲ κακὸ χάλι· Στάδιοι, λέει, τὰ περσότερα, καὶ δῆμο σκολειά. Καὶ θὰ στενοχωρέθηκε δ. κ. "Ιπουργὸς γιὰ τὰ χάλια που εἶδε.

"Εμεῖς ωςτόσο τὸ πράμα τὸ βυθισκουμε φυσικῶτατο. Σύνθανα μὲ τὸν τρόπο τῆς διδασκαλίας ἔπειτα νῶναι καὶ τὰ σκολειά. Καὶ εἶναι. "Αλογον διδασκαλία, στάδιοι τὰ σκολειά. Γιατὶ δὲν έρθουμε τὶ θὰ κέρδιζε δὲ παιδεία δὲν τὰ σκολειά είντουσαν διθωπιδένα καὶ δὲ διδασκαλία ἔμενε καθώς εἶναι ζωώδικο—νὰ σπικώνουνται σὲ σκόνες ἀπὸ τὰ θρανία καὶ οἱ βρῶμες ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ νὰ μείνουνε ακονισμένες οἱ ψυχὲς καὶ τὰ μυαλά τῶν παιδιῶν.

Λαχταροῦμε πάντα νὰ γίνει μιὰ δὲ σωτεριά, νὰ τὸν ποῦμε ἔτσι, ἐπιθεώρησε δὲ τὸν κ. "Ιπουργὸς πρώτα οἱ ψυχὲς καὶ στερεὰ τὰ χτίσια. Θὰ μᾶς τὴ καρίσει μιὰ τέτια ἐπιθεώρηση δ. κ. Παναγιωτόπουλος; Στάδιοι εἶναι σημερα τὰ σκολειά, μὰ τῆς ταΐριαζει τῆς κυρὶα Καθαρεύουσας νὰ κάθεται σὲ τέτιους στάδιους.

★

ΚΑΠΙΟΣ χύριος, ποῖναι, λέει, καὶ διπλωμάτης, μᾶς ἀποκάλυψε στὴν α' Ακροποληρ πῶ; δ. κ. Διαχούμης ἀποφάσισε νὰ καταργήσει τὶς Πρεσβείες γιὰ νὰ μπορέσει νὰ διορθίσει «επιτετραμμένον τῆς ἐν Λονδίνῳ προσθείας τὸν εἰκοσιπενταετῆ οἶνο του».

Δὲ θέλουμε νὰ πούμε πόσο ταπεινὰ βλέπουμε μερικοὶ κύριοι, οὓς εἶναι καὶ διπλωμάτες, μὰ τὸ δηλώνουμε ξάστερα, μὲ κίνησον νὰ δυσαρεστήσουμε πολύτιμο φίλο μας, πῶς μόνο καὶ γι' αὐτὸν τὸ λόγο ἂν τὸκαμε δ. κ. Διαχούμης, τοῦ ἀξίζεις ἀμετρούσας θυμαρίσμας.

"Οσοι μιλάνε μένο γιὰ κείκοσιπενταετῆ οἶνο, οὔτε τὸ πήρανε χαμπάρι γιὰ ποιόν πρόκειται, καὶ τοὺς λυπούμαστε.

★

Η ΜΠΑΛΤΑΔΙΑ πούπεσε ἀπὸ τὸ ἀνώτατο Δικαστικὸ Συμβούλιο στοὺς Εισαγγελεῖς τῶν Ερετῶν ἀκόμα εκολίζεται διαφορότροπα στὸν τύπο.

"Εμεῖς που βλέπουμε καὶ κρίνουμε τὰ πράματα ἀπὸ φημᾶ, τὴν ἀπόφαση τοῦ Δ.κ. Συμβούλου τὴ βρήσκουμε πολὺ σωστή, ἀφοῦ ποιὸς λίγο ποιὸς πολύ, δλοι ποὺ παντάκανε ἔχουμε λερώσει τὴν οὐρίστα τους, δουλεύοντας στὴν «εἰσχύουσα πολιτικὴ μερίδα», καταπάτεις λένε. Μιὰ λοιπὸν καὶ ἀποφασίστηκε ἡ «εκκαθάριση» μόνο τὴν μπαλταδιά πρέπει νὰ βλέπουμε καὶ μαλακιά.

Θέλουμε μοναχὲ νὰ ρωτήσουμε: "Αμα τὰ κατατέρει κανεὶς καὶ ἀνεβεῖ στὸ ἀνώτατο Δικαστικὸ ζήσιμα καὶ γίνει 'Αρεοπαγίτης καὶ μέλος τοῦ 'Ανώτατου Δ.κ. Συμβούλου, πάνει πιὰ νῶναι φρεσόληπτικός, ἀνεπαρκής καὶ τὰ τέτια; Καὶ ἀν εἶναι σωτὴ καὶ ποσία μας, δὲν πρέπει νὰ διορίστε τοῦ 'Ανώτατο; Καὶ εἶναι τὸν μανικό ποὺ κρίνει τὸν Ανώτατο;

★

ΠΑΕΙ καὶ δέ πάτερ Ἀμβρόσιος τῆς Λάρισσας. "Η Ιερὰ Σύνοδο τὸν ἐπειδὲ ἀπὸ δεσπότη καὶ τοῦ ἀφρίσει καὶ κάθε ἄλλον ιερατικό βαθμό. Τὸν ἔκαμε δηλ. σὰν καὶ λόγου μας. Καὶ ἔκαμε πολύ καλά.

"Οταν ἐπαναστάτησε δέ πάτερ Ἀμβρόσιος, δλοι θαμάτης τὴν παληκαρία του καὶ δλοι πιστέψουμε πῶς κάπιους λόγους σεβαριώνες θάξει γιὰ παναστατήσει. "Οι ταν δόμως ἀρχινήσεις ἔχουμενος νὰ μᾶς «εἰποκαλύπτεις τους λόγους (Πούσικος δάχτυλος, ρούσικα, μετάρρωση Βίσαγγελίου καὶ ἄλλες τέτιες ἀνόντιες), οἱ κόσμος ἀρχινήσεις νὰ γρυγολέξει μὲ τὸν ἐπαναστάτη δεσπότη καὶ νὰ χαρχυτηρίσει τὶς διεμαρτυρίες του γιὰ συνειδήσιμένες παπαδιτικές στενοχεριάτες καὶ κούτοπονηρίες.

Κ' ἔτσι σήμερα τὴν καθητίσει του τὴ βρήκανε δλοι σωτή.

★

ΜΕ τὴν ἀμνηστεία ποὺ δώσανε στὸν Τυπάλδο καὶ στοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς τοῦ Ναυτικοῦ τίλιωτος καὶ ἡ περίφημη αὐτὴ δύπολετη, ποὺ καταρεζίζει τὴν Ἑλληνικὴ Πο